

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
EUROPSKI SUD ZA LJUDSKA PRAVA

DRUGI ODJEL

ODLUKA

Zahtjev br. 13308/19
Jasminka MENDEŠ
protiv Hrvatske

Europski sud za ljudska prava (Drugi odjel), zasjedajući 3. rujna 2024. u odboru u sastavu:

Lorraine Schembri Orland, *predsjednica*,
Frédéric Krenc,
Davor Derenčinović, *suci*,

i Dorothee von Arnim, *zamjenica tajnika odjela*,
uzimajući u obzir:

zahtjev (br. 13308/19) protiv Republike Hrvatske koji je hrvatska državljanka gđa Jasminka Mendeš („podnositeljica zahtjeva”), koja je rođena 1970. i živi u Vinkovcima i koju je zastupao g. D. Štivić, odvjetnik u Županji, podnijela Sudu na temelju članka 34. Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda („Konvencija”) dana 4. ožujka 2019.,

odluku da se Vladu Republike Hrvatske („Vlada”), koju je zastupala njezina zastupnica, gđa Š. Stažnik, obavijesti o zahtjevu, očitovanja stranaka, nakon vijećanja odlučuje kako slijedi:

PREDMET SPORA

1. Predmet se odnosi na prigovor podnositeljice zahtjeva o navodno prekomjernim troškovima parničnog postupka.

2. U lipnju 1999. godine, zbog poreznog duga, Porezna uprava uknjižila je založno pravo u iznosu od približno 11.000 eura na nekretninu upisanu u zemljišnim knjigama kao vlasništvo majke podnositeljice zahtjeva.

3. Nakon što je porezni dug majke podnositeljice zahtjeva znatno porastao, a ona se preselila u Njemačku i više nije imala nikakvih prihoda u Hrvatskoj, 2004. godine majka je tu nekretninu i još jednu parcelu darovala podnositeljici.

4. Država je 2005. godine podnijela tužbu za pobijanje pravnih radnji podnositeljice zahtjeva (*actio Pauliana*) u kojoj je tražila da se utvrdi da dva ugovora o darovanju nekretnina između podnositeljice zahtjeva i njezine majke nisu proizvela nikakav učinak u odnosu na državu i da se dopusti prodaja navedenih nekretnina kako bi se podmirio porezni dug njezine majke od oko 40.000 eura.

5. Tijekom postupka podnositeljica zahtjeva priznala je da je bila svjesna nepodmirenog poreznog duga svoje majke, ali je osporila potraživanje države tvrdeći da je nastupila zastara. Ujedno je predložila financijsko i građevinsko vještačenje te inzistirala da joj se dostave porezna rješenja koja sadrže klauzulu konačnosti i pravomoćnosti.

6. Godine 2014. majka podnositeljice zahtjeva postigla je nagodbu s poreznim tijelima i otplatila svoj porezni dug.

7. Slijedom toga, država je povukla svoju tužbu protiv podnositeljice zahtjeva, ali je zatražila naknadu troškova postupka. Podnositeljica zahtjeva pristala je na povlačenje tužbe, ali je zatražila da joj država isplati naknadu njezinih troškova postupka.

8. Presudom od 19. prosinca 2017. prvostupanjski sud naložio je podnositeljici da plati troškove postupka nastale za državu u iznosu od 45.500 hrvatskih kuna (6.038 eura), ocijenivši da je tužba povučena nakon što je udovoljeno tužbenom zahtjevu, s obzirom na to da je majka podnositeljice podmirila svoj porezni dug u odnosu na koji je pokrenut parnični postupak.

9. Pravna sredstva koja je podnositeljica podnijela protiv tih odluka nisu bila uspješna. Konačna domaća odluka u predmetu, ona Ustavnog suda, dostavljena joj je 9. studenoga 2018. godine.

10. U međuvremenu, 2017. godine podnositeljica zahtjeva darovala je sve gore navedene nekretnine (vidi stavak 3. ove odluke) natrag svojoj majci.

11. Podnositeljica zahtjeva prigovorila je, pozivajući se na članak 6. stavak 1. i članak 13. Konvencije te članak 1. Protokola br. 1 uz Konvenciju, zbog prekomjernih troškova postupka i navodne proizvoljnosti odluka domaćih sudova u tom pogledu.

OCJENA SUDA

12. Sud ne smatra potrebnim osvrnuti se na prigovore Vlade o nedopuštenosti jer je zahtjev u svakom slučaju nedopušten iz sljedećih razloga.

A. Opća načela

13. Mjerodavna opća načela koja se odnose na usklađenost nerazumno visokih troškova postupka s pravom na pristup sudu i pravom na pošteno suđenje iz članka 6. stavka 1. Konvencije, te s pravom na mirno uživanje

vlasništva iz članka 1. Protokola br. 1 uz Konvenciju sažeta su u predmetima *Čolić protiv Hrvatske* (br. 49083/18, stavci 39. – 44. i 67. – 69., 18. studenoga 2021.), *Cindrić i Bešlić protiv Hrvatske* (br. 72152/13, stavci 91. – 109. i 116. – 118., 6. rujna 2016.), *Klauz protiv Hrvatske* (br. 28963/10, stavci 76. – 97. i 108. – 110., 18. srpnja 2013. i *Karahasanoğlu protiv Turske*, br. 21392/08 i 2 drugih zahtjeva, stavci 134. – 136., 16. ožujka 2021.).

14. Konkretno, Sud je ranije smatrao da nerazumni troškovi postupka doista mogu otvoriti pitanje na temelju Konvencije ponajprije u slučajevima kada stranka uspije s osnovama tužbenog zahtjeva, ali ne s cijelim iznosom i kada troškovi postupka stoga „konzumiraju” velik dio financijske naknade u predmetu ili čak cjelokupnu naknadu (vidi gore navedene predmete *Čolić*, stavak 46. i *Klauz*, stavak 76.). Sud je nadalje prihvatio da visoki parnični troškovi mogu iznimno otvoriti i pitanje u slučajevima kada je stranka bila potpuno neuspješna s osnovama tužbenog zahtjeva u situacijama u kojima ta stranka iz nekog razloga nije mogla predvidjeti svoje izgleda za uspjeh (vidi gore navedeni predmet *Čolić*, stavak 47.).

B. Navodna povreda članka 6. stavka 1. i članka 13. Konvencije

15. Za razliku od gore navedenih prethodnih predmeta protiv Hrvatske koji su se odnosili na troškove postupka koje su morali platiti tužitelji (vidi stavak 13. ove odluke), ovaj se predmet odnosi na troškove čije je podmirenje naloženo podnositeljici u svojstvu tuženika u parničnom postupku. Iz tog razloga i uzimajući u obzir da se članak 6. stavak 1. treba smatrati kao *lex specialis* u odnosu na članak 13. (vidi, primjerice, *Kardoš protiv Hrvatske*, br. 25782/11, stavak 63., 26. travnja 2016.), Sud će prigovor podnositeljice ispitati iz gledišta zahtjeva poštenog suđenja zajamčenog člankom 6. stavkom 1. Konvencije (uspoređi gore navedeni predmet *Karahasanoğlu*, stavak 136.).

16. U ovom je predmetu država pokrenula parnični postupak protiv podnositeljice zahtjeva osporavajući dva darovna ugovora koja je sklopila sa svojom majkom, a koji su mogli spriječiti porezna tijela da naplate nepodmireni porezni dug majke (vidi stavak 4. ove odluke). Prema članku 283. stavku 2. Zakona o obveznim odnosima koji je bio na snazi u relevantno vrijeme, takva tužba za pobijanje pravnih radnji dužnika (*actio Pauliana*) mogla se podnijeti samo protiv treće osobe s kojom je ili u čiju je korist poduzeta sporna pravna radnja, a ne protiv dužnika osobno. Stoga je država mogla pokrenuti tu vrstu sudskog postupka isključivo protiv podnositeljice zahtjeva, a ne protiv njezine majke.

17. Središnje pitanje u ovom predmetu jest činjenica da je država povukla svoju tužbu i da je podnositeljici naloženo da nadoknadi troškove parničnog postupka, odnosno troškove zastupanja države od strane državnog odvjetništva, iako ona kao tuženik nije osobno udovoljila tužbenom zahtjevu

tužitelja jer je dotični dug zapravo podmiren sporazumom između majke podnositeljice zahtjeva kao dužnika i poreznih tijela.

18. S tim u vezi Sud primjećuje da je člankom 158. stavkom 1. Zakona o parničnom postupku (dalje u tekstu: „ZPP”) predviđeno da je tužitelj koji povuče tužbu dužan tuženiku nadoknaditi parnične troškove, osim ako je tužba povučena odmah nakon što je tuženik udovoljio zahtjevu tužitelja. U potonjem slučaju, tuženik je dužan nadoknaditi troškove postupka tužitelju.

19. Sud ponavlja da je ponajprije na nacionalnim vlastima, posebice sudovima, da tumače i primjenjuju domaće pravo. To se posebice odnosi na to kako sudovi tumače pravila postupovne prirode. Uloga Suda ograničena je na utvrđivanje jesu li učinci tog tumačenja u skladu s Konvencijom (vidi gore navedeni predmet *Čolić*, stavci 47. – 48.).

20. Podnositeljica zahtjeva tvrdila je da država nije povukla tužbu odmah nakon podmirenja duga. S tim u vezi, Sud primjećuje da je, u trenutku kada su nadležna porezna tijela donijela rješenje o podmirenju duga u upravnom postupku, parnični postupak bio u fazi žalbe. Nakon što je drugostupanjski sud ukinuo prvostupanjsku presudu i vratio predmet na ponovno suđenje upravo s ciljem utvrđivanja je li dug podmiren, a nadležna porezna tijela na sljedećem ročištu potvrdila da majka podnositeljice više nije imala nepodmiren porezni dug, država je povukla svoju tužbu 17 dana kasnije, a podnositeljica se nije protivila tom povlačenju. Stoga se ne može reći da je zaključak domaćih sudova da je tužba povučena „odmah” bio proizvoljan ili očigledno nerazuman.

21. Kad je riječ o tome je li u danim okolnostima bilo moguće tumačiti majčino namirenje poreznog duga kao podnositeljičino udovoljavanje tužbenom zahtjevu države u parničnom postupku, Sud napominje da je Vrhovni sud utvrdio da je za primjenu iznimke predviđene člankom 158. stavkom 1. Zakona o parničnom postupku (vidi stavak 18. ove odluke) dovoljno da je dug namirio ili tuženik kao dužnik ili zainteresirana treća strana (vidi odluku Vrhovnog suda br. Rev 1013/04-2 od 7. ožujka 2006. koju je podnijela Vlada, ali i novije odluke Vrhovnog suda Rev-744/2010 od 13. listopada 2010., Revx-794/12 od 30. siječnja 2013. i, najnovije, Rev 240/2023 od 28. studenoga 2023.).

22. S obzirom na prethodno navedeno, kao i na činjenicu da je podnositeljicu zahtjeva i njezinu majku u različitim postupcima protiv njih zastupao isti odvjetnik te da su stoga bile u potpunosti upoznate sa svim relevantnim okolnostima, Sud utvrđuje da zaključak domaćih sudova da je podnositeljica zahtjeva udovoljila tužbenom zahtjevu tako što je njezina majka kao dužnik podmirila dug nije proizvoljan niti u suprotnosti s prethodnom praksom domaćih sudova u sličnim predmetima.

23. Nadalje, Sud se slaže s tvrdnjom Vlade da je podnositeljica zahtjeva sama prouzročila tužbu prihvaćanjem dara od svoje majke, pri čemu je bila u potpunosti svjesna da je njezina majka imala nepodmiren porezni dug (vidi stavak 5. ove odluke) i da nije imala drugih prihoda ili imovine iz kojih

bi se taj dug mogao namiriti. Stoga se ne može reći da je tužba države protiv podnositeljice zahtjeva bila zlonamjerna ili neutemeljena (vidi gore navedeni predmet *Karahasanoğlu*, stavak 138.). Nadalje, podnositeljica zahtjeva trebala je znati da osporavanje tužbenog zahtjeva države nije imalo razumne izgleda za uspjeh u pogledu osnovanosti i da se ulaskom u dugotrajan parnični postupak izlaže riziku da će snositi pravne troškove (vidi, suprotno tomu, gore navedeni predmet *Cindrić i Bešlić*, stavak 107.).

24. Umjesto toga, podnositeljica je nekoliko godina sudjelovala u postupku pred prvostupanjskim sudom predlažući brojne dokaze i poduzimajući radnje koje su nesumnjivo povećale ukupne troškove postupka (vidi stavak 5. ove odluke). S tim u vezi, Sud ne prihvaća argument podnositeljice da je predložila prekid parničnog postupka do donošenja odluke o djelomičnom otpisu poreznog duga njezine majke jer je taj prekid postupka predložila tek sedam mjeseci prije donošenja odluke, u kojem je razdoblju održano samo jedno ročište.

25. Što se tiče izračuna troškova, Sud primjećuje da se iznos troškova ne čini nerazumno visokim u usporedbi s vrijednošću predmeta spora i dokazima koji su izvedeni na prijedlog podnositeljice zahtjeva. Činjenica da je dio duga njezine majke u međuvremenu zastario nije imala značajan utjecaj na iznos troškova koje je ona u konačnici morala platiti.

26. Ukratko, iako dotični postupak nije završio meritornom odlukom, u biti je završio u korist tužitelja jer je dug koji je bio predmet spora dužnik podmirio (vidi, među ostalim, gore navedeni predmet *Karahasanoğlu*, stavak 136.).

27. Prethodna razmatranja dostatna su Sudu da zaključi da su u okolnostima ovog predmeta domaći sudovi utvrdili odgovornost za troškove parničnog postupka na pošten način i u skladu s načelom kontradiktornog postupka.

C. Navodna povreda članka 1. Protokola br. 1 uz Konvenciju

28. Među strankama nije bilo sporno da je rješenje o troškovima doneseno protiv podnositeljice zahtjeva predstavljalo miješanje u njezino pravo na mirno uživanje vlasništva. Međutim, navedeno miješanje bilo je zakonito jer se temeljilo na članku 158. ZPP-a i težilo je legitimnom cilju pravilnog djelovanja pravosudnog sustava i zaštite prava drugih (usporedi gore navedeni predmet *Cindrić i Bešlić*, stavci 96. – 97.).

29. Što se tiče razmjernosti navedene mjere, iz istih razloga kao što su oni navedeni u odnosu na članak 6. stavak 1. Konvencije (vidi stavke 16. – 26. ove odluke), Sud smatra da u okolnostima ovog predmeta odluke domaćih sudova u pogledu troškova postupka nisu bile nerazmjerne legitimnom cilju kojemu se težilo i da nisu dovele do povrede prava vlasništva podnositeljice zahtjeva.

D. Zaključak

30. Iz toga proizlazi da je ovaj zahtjev nedopušten na temelju članka 35. stavka 3. točke (a) Konvencije kao očigledno neosnovan i da se mora odbaciti sukladno članku 35. stavku 4. Konvencije.

Iz tih razloga Sud jednoglasno

utvrđuje da je zahtjev nedopušten.

Sastavljeno na engleskome jeziku i otpravljeno u pisanom obliku
26. rujna 2024.

Dorothee von Arnim
zamjenica tajnika

Lorraine Schembri Orland
predsjednica

Prevela prevoditeljska agencija Alkemist

ALKEMIST
European Translation Agency
ALKEMIST STUDIO d.o.o.
Miramarska 24/6, 10 000 Zagreb
OIB: 72466496524